

PenSam Rapportering om Aktivt ejerskab 2024

PenSam Pension
Jørgen Knudsens Vej 2
3520 Farum

PenSam

Rapportering om PenSams arbejde med aktivt ejerskab 2024

Aktivt ejerskab er en integreret del af PenSams arbejde som en ansvarlig investor – dels fordi rollen som institutionel investor forpligter, dels fordi virksomheder har behov for ejere, der kan tage aktiv del i en konstruktiv dialog. Derfor bakker PenSam op om anbefalingerne fra Komitéen for god selskabsledelse om aktivt ejerskab.

Det aktive ejerskab foregår på flere niveauer:

1. Eksterne forvaltere er i dialog med porteføljevirkksomheder på PenSams vegne
2. PenSams samarbejdspartner, Sustainalytics, er i dialog med udvalgte virksomheder
3. PenSam er i direkte dialog med udvalgte danske/udenlandske virksomheder
4. Stemmeafgivning på alle generalforsamlinger
5. Diverse

Ad 1. Eksterne forvaltere i dialog

PenSam har eksterne forvaltere til at håndtere aktieinvesteringerne. Disse forvaltere har løbende dialog med mange af de virksomheder, hvori PenSam investerer. PenSam har ikke længere en særskilt dansk aktieportefølje, og de danske aktier er en del af den globale aktieportefølje. Ved udgangen af 2024 var der aktiebeholdninger i 9 danske virksomheder.

Ad 2. Samarbejde med Sustainalytics

PenSam samarbejder med screenings- og engagement-selskabet, Sustainalytics, der blandt andet screener og er i dialog med selskaber om efterlevelse af de internationale konventioner, der er omfattet af FNs Global Compacts 10 principper om respekt for menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og klima samt antikorruption.

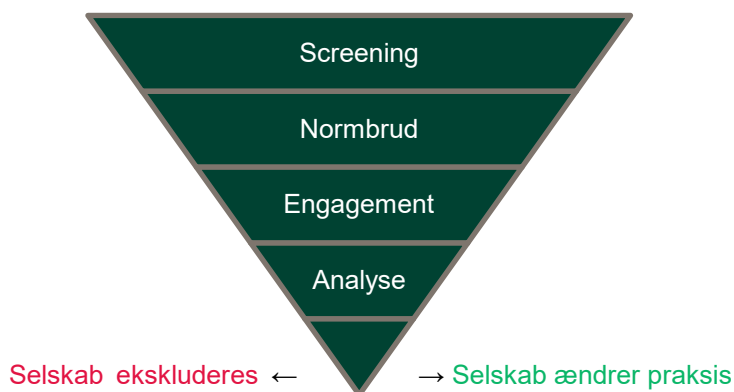
PenSam fremsender hvert halve år en liste til Sustainalytics med oplysning om PenSams selskabsinvesteringer. Sustainalytics vurderer selskaberne og giver feedback på de selskaber, hvor der er forskellige problemstillinger.

Sustainalytics vurderer, om der er sket normbrud, og hvis det er tilfældet, indledes en dialog, hvor der opstilles mål for, hvilke ændringer selskabet bør foretage for at ændre praksis. Det vurderes løbende, om der sker en positiv udvikling i selskabet. Hvis engagementdialogen ikke medfører ændringer, kan det i sidste ende medføre, at selskabet ekskluderes fra PenSams investeringsportefølje.

I den seneste vejledning fra Erhvervsministeriet vedrørende ansvarlige investeringer står der blandt andet, at frasalg og eksklusion i de fleste tilfælde anses som værende den sidste udvej eller er reserveret til de mest alvorlige sager. Det fremgår desuden, at dialog med selskabet ofte er den bedste løsning, eftersom dette kan medføre den fornødne adfærd ændring, som ønskes af et selskab, der forårsager eller bidrager til negative indvirkninger på menneskerettigheder, arbejdstagerforhold og miljø mv. Hvor en aktiv indsats har vist sig ikke at skabe de nødvendige resultater, eller hvor den negative indvirkning er betydelig, og det vurderes, at en aktiv indsats ikke vil bære frugt inden for en acceptabel tidshorisont, er det muligt at ekskludere selskabet.

Screeningsprocessen

Figuren nedenfor illustrerer den overordnede screeningsproces og forklares nedenfor.

Sustainalytics udfører screening af PenSams porteføljer. Ved mistanke om normbrud – det vil sige overtrædelse af konventioner og internationale aftaler – undersøges sagen nærmere. Ved konstatering af normbrud indleder Sustainalytics en engagementsproces med selskabet. Det vurderes løbende, om der sker en positiv udvikling i selskabet. På baggrund af engagement udfører Sustainalytics analyser af selskabet, som PenSam løbende vurderer. Dette vil resultere i to scenarier: selskabet ændrer praksis, eller selskabet ekskluderes og frasælges.

Sustainalytics har i 2024 på vegne af PenSam været i dialog med i alt 34 virksomheder om 39 sager, hvor der er sket overskridelser af internationale normer. Problemerne i 7 selskaber (EDP – Energias de Portugal, PG&E, Sanofi, Teva Pharmaceutical og Westpac Banking Corp) er løst, ligesom der er sket fremskridt i mange af de øvrige sager. 2024-indsatsen tæller blandt andet: Amazon, Starbucks på baggrund af selskabernes udfordringer med arbejdstagerrettigheder og LVMH på baggrund af udfordringer med arbejdstagerrettigheder i deres forsyningskæde.

Pr. 31.12.2024 er der dialog med 28 selskaber om 31 sager. Derudover er Sustainalytics på vegne af PenSam i dialog med 17 selskaber inden for fair skat.

Skatteengagement med 17 globale virksomheder

Fair skat er et prioriteret fokusområde for PenSam. Dagsordenen er vigtig, idet korrekt skattebetaling er en forudsætning for finansiering af en velfungerende offentlig velfærdssektor, som PenSams medlemmer er ansat i.

PenSam deltager i samarbejde med andre institutionelle investorer via Sustainalytics i et dialog/engagement, hvor der i øjeblikket er dialog med 17 multinationale selskaber fra USA, Europa og Japan indenfor forskellige sektorer, herunder teknologi og farmaci. Formålet med programmet er at øge selskabernes transparens om blandt andet skattepolitikker, skattebetalinger og land-for-land-rapportering. Der er mange gråzoner inden for skat, og mange selskaber henholder sig til, at de følger lovens bogstav, hvorimod det i mange tilfælde kan diskutere, om også de følger ånden i loven. Dialogen har i flere tilfælde medført øget transparens om virksomhedernes skattebetalinger og skattepolitikker.

Børnearbejde i kakaoindustrien

PenSam har sammen med andre investorer og under ledelse af Sustainalytics været med i en 3-årig engagementproces om børnearbejde i kakaoindustrien i Ghana og Elfenbenskysten, som nu er overstået. I den forbindelse har der været dialog med de seks største chokoladeproducenter i verden. I den 3-årige periode er der sket en markant fremgang i forholdene i industrien. Blandt andet er andelen af børn, der går i skole steget fra 58% til 80% i Elfenbenskysten og fra 89% til 96% i Ghana. Også på andre områder er der sket sociale fremskridt.

PenSams observationsliste

Sustainalytics har en igangværende dialog på PenSams vegne med nedennævnte selskaber (gældende januar 2025):

Tabel 1: Observationsliste januar 2025

Selskaber	Land
Arbejdstagerrettigheder	
Amazon.com Inc	USA
Stillwater Mining Co.	Sydafrika/USA
Starbucks	USA
Forretningsetik/god ledelsespraksis	
Blackstone	USA
Citigroup	USA
Samsung BioLogics Co Ltd.	Sydkorea
Samsung C&T Corp	Sydkorea
Samsung Electronics Co., Ltd.	Sydkorea
The Toronto-Dominion Bank	Canada
Toyota	Japan
UBS	Schweiz
Wells Fargo	USA
Klima og miljø	
3M Co	USA
Adani Ports & Special Economic Zone Ltd.	Indien
Menneskerettigheder	
Bayer	Tyskland
Centrais Elétricas Brasileiras SA	Brasilien
LVMH	Frankrig
McKesson Corp	USA
Medtronic	Irland
Medibank Private	Australien

Meta Platforms	USA
Norfolk Southern	USA
OCP S.A.	Marokko
Suzano SA	Brasilien
Thermo Fisher	USA
United Resources	USA
Vale	Brasilien
Vedanta Resources	Indien
Skat	
AbbVie	USA
American Express co.	USA
AstraZeneca PLC	Storbritannien
Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA	Spanien
Deutsche Börse AG	Tyskland
Eli Lilly Co.	USA
First Solar Inc	USA
GSK PLC	Storbritannien
Johnson & Johnson	USA
KDDI Corp	Japan
KKR Group Co., Inc	USA
Microsoft Co.	USA
Pfizer Inc.	USA
Regeneron Pharmaceuticals	USA
Roche Holding AG	Schweiz
Swiss Re AG	Schweiz
Texas Instruments	USA

PenSams eksklusionsliste

PenSam har ekskluderet cirka 350 selskaber, hvor det største antal er relateret til kontroversielle våben samt selskaber inden for kul og tobak. Kan ses på pensam.dk

Ad 3. Dialog med udvalgte danske/udenlandske virksomheder

PenSam er ikke i øjeblikket i direkte dialog med danske virksomheder. PenSam har dog indenfor de sidste 3-5 år været i dialog med Danske Bank og Nordea om forskellige problematikker blandt andet cum-ex-sagen og Danske Bank og Nordeas hvidvasksager i Estland.

Amazon

PenSam (sammen med Sampension og PKA) gik i dialog med Amazon i 2022 om fundamentale arbejdstagerrettigheder, da der de senere år været meget kritik af Amazon og f.eks. deres tilgang til deres medarbejderes ret til at organisere sig. Ønsket med dialogen er, at virksomheden bl.a. får udarbejdet en uafhængig rapport, der adresserer hvordan virksomheden håndterer ovennævnte forhold. I 2023 er yderligere 9 danske pensionskasser gået med i dialogen. I 2024 har gruppen haft en direkte dialog med Amazon på et møde i København

Ad 4. Stemmeafgivelser på generalforsamlinger

PenSam samarbejder med ISS Proxy Voting-agenten om den løbende stemmeafgivning på generalforsamlinger, hvor der stemmes efter Pensams retningslinjer. Principielt stemmes der på alle generalforsamlinger, hvor PenSam er aktionær. Pensams retningslinjer vedr. stemmeafgivning er blevet yderligere strammet op i 2024, så der nu generelt stemmes for flere forslag releateret til ESG-dagsordenen herunder klimaforandringerne. Se nærmere i dokumentet "Politik og retningslinje for Ansvarlige investeringer og aktivt ejerskab" på https://www.pensam.dk/om_pensam/investeringer/vi-investerer-ansvarligt.

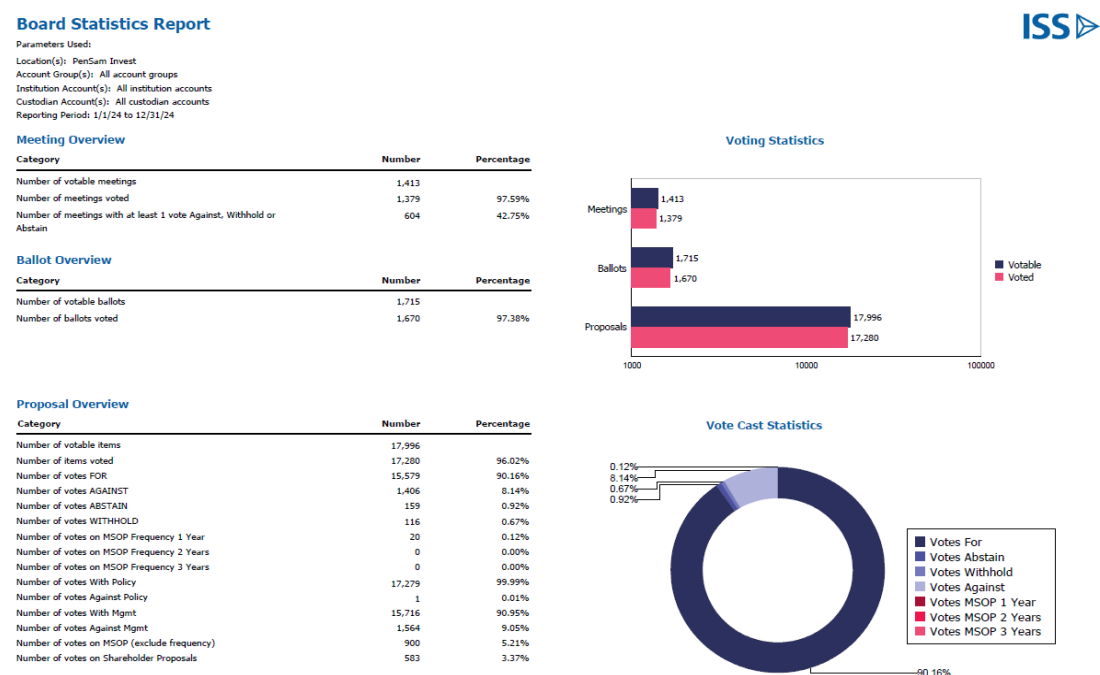
PenSam har i 2024 stemt på 1.379 generalforsamlinger, og der er på 604 (43,8%) generalforsamlinger stemt imod ét eller flere forslag fra ledelsen. PenSam har i alt stemt på 17.280 forslag, og på 1.564 forslag, svarende til cirka 9,1 %, er der stemt imod ledelsens anbefalinger. De fleste stemmer imod ledelsen er inden for områderne governance og aflønning. Der er stemt for 583 aktionærforslag. Se nedenstående tabel 2.

PenSam har stemt for 100 forslag vedr. klima- og miljø, hvor der i 58 af tilfældene er stemt imod ledelsen. Forslagene har blandt andet drejet sig om, at selskaber skal følge Paris-aftalen, øget transparens og mål for reduktion af CO2-udledning, diverse klimarapporter m.m.

I Danmark har PenSam stemt på 11 generalforsamlinger, og der er på 4 generalforsamlinger stemt imod ét eller flere forslag fra ledelsen.

I nedenstående link kan det ses, hvordan PenSam har stemt på de enkelte generalforsamlinger. <https://vds.issgovernance.co-m/vds/#/ODEzNQ==/>

Tabel 2: Overordnet overblik over stemmeafgivelser i 2025

Udvalgte stemmeafgivninger

Nedenfor fremgår det, hvordan PenSam har afgivet sine stemmer i 2024 på fire udvalgte generalforsamlinger, hvor PenSam har investeret over 200 millioner kroner, og selskabet er opført på PenSams observationsliste.

Amazon

↑ Item #	Proposal	Proponent	Mgmt Rec	Vote
1a	Elect Director Jeffrey P. Bezos	Management	For	Against
1b	Elect Director Andrew R. Jassy	Management	For	For
1c	Elect Director Keith B. Alexander	Management	For	For
1d	Elect Director Edith W. Cooper	Management	For	For
1e	Elect Director Jamie S. Gorelick	Management	For	For
1f	Elect Director Daniel P. Huttenlocher	Management	For	For
1g	Elect Director Andrew Y. Ng	Management	For	For
1h	Elect Director Indra K. Nooyi	Management	For	For
1i	Elect Director Jonathan J. Rubinstein	Management	For	For
1j	Elect Director Brad D. Smith	Management	For	For
1k	Elect Director Patricia Q. Stonesifer	Management	For	For
1l	Elect Director Wendell P. Weeks	Management	For	For
2	Ratify Ernst & Young LLP as Auditors	Management	For	For
3	Advisory Vote to Ratify Named Executive Officers' Compensation	Management	For	Against
4	Establish a Public Policy Committee	Shareholder	Against	For
5	Establish a Board Committee on Corporate Financial Sustainability	Shareholder	Against	Against
6	Report on Customer Due Diligence	Shareholder	Against	For
7	Report on Lobbying Payments and Policy	Shareholder	Against	For
8	Report on Median and Adjusted Gender/Racial Pay Gaps	Shareholder	Against	For
9	Report on Viewpoint Discrimination	Shareholder	Against	Against
10	Report on Impact of Climate Change Strategy Consistent With Just Transition Guidelines	Shareholder	Against	For
11	Report on Efforts to Reduce Plastic Use	Shareholder	Against	For
12	Commission Third Party Assessment on Company's Commitment to Freedom of Association and Collective Bargaining	Shareholder	Against	For
13	Disclose All Material Scope 3 GHG Emissions	Shareholder	Against	For
14	Commission Third Party Study and Report on Risks Associated with Use of Rekognition	Shareholder	Against	For
15	Adopt Policy to Require Board Members to Disclose their Political and Charitable Donations	Shareholder	Against	Against
16	Establish a Board Committee on Artificial Intelligence	Shareholder	Against	For
17	Commission a Third Party Audit on Working Conditions	Shareholder	Against	For

PenSam har stemt for flere forslag, hvor Amazon anbefalede, at man stemte imod. Det inkluderer forslagene 8, 12 og 17 om arbejdsrettigheder. PenSam er bl.a. i dialog med Amazon om en uafhængig rapport om medarbejdernes ret til at organisere sig.

Meta

↑ Item #	Proposal	Proponent	Mgmt Rec	Vote
1.1	Elect Director Peggy Alford	Management	For	Withhold
1.2	Elect Director Marc L. Andreessen	Management	For	Withhold
1.3	Elect Director John Arnold	Management	For	For
1.4	Elect Director Andrew W. Houston	Management	For	Withhold
1.5	Elect Director Nancy Killefer	Management	For	For
1.6	Elect Director Robert M. Kimmitt	Management	For	For
1.7	Elect Director Hock E. Tan	Management	For	For
1.8	Elect Director Tracey T. Travis	Management	For	For
1.9	Elect Director Tony Xu	Management	For	Withhold
1.10	Elect Director Mark Zuckerberg	Management	For	Withhold
2	Ratify Ernst & Young LLP as Auditors	Management	For	For
3	Amend Certificate of Incorporation to Limit the Liability of Officers	Management	For	Against
4	Amend Omnibus Stock Plan	Management	For	Against
5	Approve Recapitalization Plan for all Stock to Have One-vote per Share	Shareholder	Against	For
6	Report on Generative AI Misinformation and Disinformation Risks	Shareholder	Against	For
7	Disclosure of Voting Results Based on Class of Shares	Shareholder	Against	For
8	Report on Human Rights Risks in Non-US Markets	Shareholder	Against	For
9	Amend Corporate Governance Guidelines	Shareholder	Against	For
10	Report on Human Rights Impact Assessment of Targeted Advertising	Shareholder	Against	For
11	Report on Child Safety and Harm Reduction	Shareholder	Against	For
12	Commission Third-Party Report on Minimum Age for Social Media Products and Conduct an Advisory Shareholder Vote	Shareholder	Against	Against
13	Report on Political Advertising and Election Cycle Enhanced Actions	Shareholder	Against	For
14	Report on Framework to Assess Company Lobbying Alignment with Climate Goals	Shareholder	Against	For

PenSam har på flere forslag på generalforsamlingen stemt imod METAs anbefalinger, herunder misinformation, børns sikkerhed, menneskerettighedsvurderinger af annoncering, politiske annonceringer, lobbyisme om klimamål og adskillelse af CEO og bestyrelsesformand.

Toyota

↑ Item #	Proposal	Proponent	Mgmt Rec	Vote
1.1	Elect Director Toyoda, Akio	Management	For	Against
1.2	Elect Director Hayakawa, Shigeru	Management	For	For
1.3	Elect Director Sato, Koji	Management	For	For
1.4	Elect Director Nakajima, Hiroki	Management	For	For
1.5	Elect Director Miyazaki, Yoichi	Management	For	For
1.6	Elect Director Simon Humphries	Management	For	For
1.7	Elect Director Sugawara, Ikuro	Management	For	For
1.8	Elect Director Sir Philip Craven	Management	For	For
1.9	Elect Director Oshima, Masahiko	Management	For	For
1.10	Elect Director Osono, Emi	Management	For	For
2	Appoint Statutory Auditor Osada, Hiromi	Management	For	For
3	Appoint Alternate Statutory Auditor Fujisawa, Kumi	Management	For	For
4	Amend Articles to Report on Corporate Climate Lobbying Aligned with Paris Agreement	Shareholder	Against	For

PenSam stemte imod Toyotas formand Akidos genvalg på grund af manglende uafhængige og kvindelige bestyrelsesmedlemmer. PenSam støttede også forslaget om en rapport om Toyotas klimalobbyisme.

Citigroup

↑ Item #	Proposal	Proponent	Mgmt Rec	Vote
1a	Elect Director Ellen M. Costello	Management	For	For
1b	Elect Director Grace E. Dailey	Management	For	For
1c	Elect Director Barbara J. Desoer	Management	For	For
1d	Elect Director John C. Dugan	Management	For	For
1e	Elect Director Jane N. Fraser	Management	For	For
1f	Elect Director Duncan P. Hennes	Management	For	For
1g	Elect Director Peter B. Henry	Management	For	For
1h	Elect Director S. Leslie Ireland	Management	For	For
1i	Elect Director Renee J. James	Management	For	For
1j	Elect Director Gary M. Reiher	Management	For	For
1k	Elect Director Diana L. Taylor	Management	For	For
1l	Elect Director James S. Turley	Management	For	For
1m	Elect Director Casper W. von Koskull	Management	For	For
2	Ratify KPMG LLP as Auditors	Management	For	For
3	Advisory Vote to Ratify Named Executive Officers' Compensation	Management	For	For
4	Amend Omnibus Stock Plan	Management	For	Against
5	Require Independent Board Chair	Shareholder	Against	For
6	Report on Respecting Indigenous Peoples' Rights	Shareholder	Against	For
7	Amend Director Election Resignation Bylaw *Withdrawn Resolution*	Shareholder	None	None
8	Report on Risks Created by the Company's Diversity, Equity, and Inclusion Efforts	Shareholder	Against	Against
9	Report on Risks Related to Discrimination Against Individuals Including Religious/Political Views	Shareholder	Against	Against
10	Disclose Board Oversight Regarding Material Risks Associated with Animal Welfare	Shareholder	Against	Against

PenSam har stemt imod Citigroups anbefalinger på flere forslag, herunder forslag 5 og 6, som handler om en uafhængig bestyrelsesformand og en rapport om indfødtes rettigheder.

Ad 5. Diverse

Climate Action 100+

PenSam deltager i investorsammenslutningen Climate Action 100+, som er en sammenslutning mellem mere end 600 af verdens største investorer, med samlet ca. 68 milliarder USD under forvaltning. Formålet er at påvirke i øjeblikket 168 af verdens største CO2-udledere til at leve op til Paris-aftalen og begrænse CO2-udledningen fra deres aktiviteter. Det vurderes, at de 168 selskaber tegner sig for over 80 % af udledningen fra den globale industri. Foreløbigt har tiltaget været en succes, da det er lykkedes at komme i god dialog med mange virksomheder, ligesom en del selskaber har opsat mål for at reducere CO2-udledningen.

Microsoft og Cisco

I forbindelse med generalforsamlingerne i Microsoft og Cisco var PenSam medstiller af forslag om øget transparens, og opfordrede selskaberne til at offentliggøre detaljer om virksomhedernes globale skattebetalinger for at sikre, at selskaberne har en ansvarlig skattepraksis. På generalforsamlingerne stemte henholdsvis 21% og 25% for resolutionerne. Begge forslag blev derfor forkastet, men bidrog alligevel til at få virksomhedernes skattebetalinger på dagsordenen

Methane engagement i samarbejde med Nordea

Over 150 lande har tilsluttet sig Global Methane Pledge, som sigter efter at reducere metanudledningen med mindst 30% fra 2020-niveauet inden 2030. Olie- og gasindustrien står over for pres, og investorer spiller en central rolle. I 2022 indledte Nordea et samarbejde med Carbon Tracker og Environmental Defense Fund for at få 21 olie- og gasselskaber til at forbedre rapporteringen og reduktionen af metan. PenSam tilsluttede sig i 2023 Nordeas initiativ. UNPRI anerkendte initiativet som det bedste klimaengagement program i 2024.